ISSN 1331-124

GLASNIK

HRVATSKO FILATELISTIČKO DRUŠTVO

"ZRINSKI"

ČAKOVEC

Godina III. Broj 5

****

Zrinski i Frankopan u tamnici, 1864.
Madaras Viktor, 1830 – 1917
Madarska nacionalna galerija
Budimpešta

Studeni 2004.

Sadržaj:

Dario Stella - Riječ urednika

dr. Nikola Janić - Poštarstvo Međimurja

Dario Filjar - Oproštaj od jednog poštara

Gordan Turudija - Prva slovenska osmerokutna marka

Gordan Turudija - Prigodni žigovi u 2004. godini

Gordan Turudija - Izložbe i susreti filatelista oko nas

oOo

Uredništvo: Dario Stella – glavni urednik
Dario Filjar
dr. Nikola Janić
Marijan Šegedin
Gordan Turudija

oOo

Glasilo izlazi povremeno i dijeli se besplatno članovima Društva i članicama Hrvatskoga filatelističkog saveza.

oOo

Naklada 50 primjeraka.

oOo

Adresa:

HFD «ZRINSKI»
P.p. 55
40000 ČAKOVEC

Riječ urednika

Štovani članovi – dragi čitatelji!

Možda bi bilo prikladnije ovaj uvodnik započeti riječima «Evo nas opet», Naime, posljednji broj Glasnika (Broj 4) izašao je u mjesecu listopadu 2001. godine, dakle, prije pune tri godine.

Moram naglasiti da se u protekle tri godine svašta događalo, kako u Društvu tako i u hrvatskoj filateliji. U Društvu su otpali mnogi članovi, a u posljednje vrijeme pridružili su nam se neki novi članovi, dajući na taj način novi poticaj za pokretanje sa mrtve točke.

Jedino čime se možemo pohvaliti je činjenica da smo u međuvremenu izdali Priručnik br. 2 u kojem je ponovo naš vrijedni član Marijan Šegedin priredio i na jednom mjestu sakupio pravila FIP-e, te ih popratio svojim komentarom kako bi se i na taj način pomoglo sadašnjim i budućim izlagačima. No interes baš i nije velik, svega se nekoliko pojedinaca odlučilo na kupnju tog priručnika koji je na nekoliko prošlih izložbi osvojio medalje. To nas ne treba čuditi, pa mi filatelisti sve znamo i u sve se razumijemo, što će nama literatura. Kao da mi trebamo nešto čitati, pa mi ionako imamo najbolje izloške. Zašto bi mi tako pametni poštovali neka pravila, ta su pravila ionako za neke druge a ne za nas. Onda vam se događa da srećom (ili nesrećom) budete od strane Upravnog odbora određeni za nacionalnog povjerenika neke izložbe, u nekoj od nama susjednih zemalja, te vam organizator doslovno kaže da drugi put za izložbu u njihovoj zemlji pošaljete prave izloške, a ne neke dječje izloške koje su poslali neki uvaženi filatelisti, koji ionako sve znaju, a vi se onda iz nekog razloga samo vama poznatog crvenite i neugodno osjećate. No, što je tu je, idemo dalje.

Moram utješiti uvažene filateliste iz drugih sredina koji su nam na ime troškova slanja našeg časopisa poslali marke, da će dobiti svoje brojeve našeg glasila, a i ovaj broj ipak nešto govori. Zamislite ipak ima i među filatelistima nekih koji žele čitati, a uz to su volji za to i nešto platiti.

Na kraju još jedan poziv našim dragim zaboravnim članovima da podmire članarinu Društvu, ako ne za sve prošle godine, onda barem za ovu koja je na izmaku, kako bi vas sve mogli obradovati još jednim brojem do kraja ove godine, a osim toga dužni smo i članarinu HFS-u za ovu godinu.

Dario Stella

POŠTARSTVO MEĐIMURJA
I dio

U Egiptu, 2300 godina prije Krista, već je postojao organizirani prijenos vijesti. U starom su vijeku takve organizacije postojale kod Asiraca, Babilonaca, Feničana, Kineza i Perzijanaca. U 6. stoljeću prije Krista perzijski kralj Kir je već organizirao prijenos vijesti putem konjskih štafeta. Grci su prenosili vijesti kuririma. Demokrit je vijesti prenosio bakljama, a signalnim zastavicama Rimljani su vezu s provincijama održavali putem stalne kurirske službe.

U srednjem vijeku prijenos vijesti organiziraju vladari, feudalci, gradovi, univerziteti, samostani i cehovi. U svim se razdobljima prijenos vijesti prvenstveno organizirao i koristio u vojne namjene. U drugoj polovici 16. stoljeća počinje «etatizacija pošte», tj. u mnogim zemljama organizaciju pošte preuzima država. Zatim slijedi daljnja razvojna faza poštanske službe na način da država daje pošte u najam «koncesionarima». Poznati koncesionar, porodica Thurn - Taxis imala je koncesiju za pošte u Austriji, Italiji, Španjolskoj, Švicarskoj, Poljskoj i u njemačkim državama.

U Austriji, Mađarskoj te hrvatskoj koncesiju je imala i porodica Paar. Krajem 16. stoljeća mnoge države uvode «poštanski regal» kojim isključivo država ima pravo organizirati poštanske veze. U 17. stoljeću regal se pretvara u «poštansku prinudu» temeljem koje se stranke za prijenos vijesti smiju služiti samo postojećim poštanskim vezama. Potpuno podržavljenje pošti završava svuda do prve polovice 19. stoljeća, kada se donose i prvi poštanski zakoni.

Revolucionarne promjene u poštanskom prometu nastaju uvođenjem vlakova, parobroda, cepelina i aviona koji zamjenjuju tisućljetne oblike prijenosa vijesti pješacima, konjanicima, kolima i jedrenjacima. Daljnji ubrzani razvoj poštanskih usluga nastaje izumom telegrafa, telefona, radija, satelitskih veza, pa sve do Interneta. Nakon podržavljenja pošti, temeljem tehnološkog razvoja, te promjenama društvenih odnosa, fenomen pošte postaje svestraniji, sveobuhvatniji, globaliziraniji, pojavljuje se specijalizacija, razdvajanje na poštanski i telekomunikacijski dio, na novčani promet, dok se teretni promet diferencira. U budućnosti se mogu očekivati sve sofisticiraniji organizacijski modeli pošte.

Razvoj i organizacija prijenosa informacija stoljećima je ovisilo o razvoju i širenju ljudske plemenitosti. Stoga nije slučajno, što je do razvoja telegrafije i telefonije pretežni oblik prijenosa informacije bilo pismo, što se danas smatra sinonimom pojma POŠTA. S obzirom na ranije mali interes za čuvanje pismenih poruka, manufakturnim oblicima proizvodnje papira, elitističkoj pismenosti ljudi nije čudno, da su sačuvani tragovi poštanskog prometa iz prošlosti, malobrojni. Tek otkrićem Gutenberga (1455.godine), kao i razvojem industrije papira, te Bishopovim otkrićem i primjenom poštanskog žiga, uvođenjem prve poštanske marke (Hill 1840.godine), a samim time i početkom sakupljanja (1841.), filatelije - termin uvodi Francuz G. M. Herpin 1864.godine - pronađeni su i pronalaze se dokumenti o razvoju i odvijanju poštanske službe.

Tako rekonstrukcija i vrednovanje rada pošta, čuvanje dokumenata o poštanskoj službi, sredini i događajima koji su se odvijali paralelno, postaje i ostaje dijelom kulturne baštine svake sredine, a samim time i dio opće kulture. Namjena je i ovog napisa potaknuti istraživanja o međimurskom poštarstvu. Stoga se u ovom napisu informira trenutno raspoloživim podacima.

RAZVOJ POŠTARSTVA MEĐIMURJA

Nesporno je da su se tijekom vjekova koristili poznati oblici prijenosa vijesti kuriri, konjanici, organizacije prijenosa vijesti u plemićkim službama, crkvi i slično. Brojni eksponati pronađeni iskopinama svjedoče o načinu života i kulturnom razvoju ljudi, koji su ranije živjeli na području Međimurja. No to su bili «tradicionalni oblici» poštarstva. Organizacijski oblici poštarstva vjerojatno su postojali oko 16. stoljeća, kada su djelovali koncesionarski oblici poštarsva, jer je i područje Međimurja bilo u sustavu vlasti (Austrija, Mađarska) gdje su ti oblici poštarstva bili evidentni.

Tako do prve polovice 19. stoljeća još se nisu našli materijalni dokazi poštanske službe u Međimurju. Tek u knjizi MEĐIMURSKO PLEMSTVO (izdanje: Muzej Međimurja 1999.godine) na str. 54 se nalazi podatak, da se Franjo Zsombor s ocem 1829.godine doselio u Čakovec, te je bio voditelj pošte u Čakovcu. Poznato je da se za voditelje pošte (magistri) natjecao veliki broj hrvatskih i mađarskih plemića, koji su zatim u svoj grb uključili poštanski rog.

Inače, međimurske su pošte u pretfilatelističkom razdoblju osnivane i pripadale su državnim zajednicama, kojima je i pripadalo područje Međimurja. Tako je i poštarska povijest dio ovih zajednica, a samo rijetki eksponati (pisma) govore o lokacijskim obilježjima sredine.

Prvi samostalni poštanski žig u Međimurju je žig pošte Čakovec iz 1835.godine, iako postoji podatak o tome da poštanski ured u Čakovcu otvoren još 1756. godine (Cividini). Naime, tek pronalaženjem pisma s poštanskim žigom možemo govoriti o sigurnom dokazu prijenosa pisma poštom.

Valja reći da se prvi poštanski žigovi pojavljuju u Engleskoj kao male prepolovljene kružnice s oznakom mjeseca (slovima) i dana (brojkama). U Francuskoj 1695.godine žig ima samo oznaku mjesta. U Austrougarskoj monarhiji prvi žig ima Beč (Wien 1751. godine), a na području Hrvatske u drugoj polovini 18. stoljeća poštanske žigove ima 7 mjesta: Rijeka, Dubrovnik, Osijek, Zagreb, Varaždin, Legrad i Karlovac.

Poštanski su žigovi imali namjenu zamijeniti ručno pisanje mjesta odašiljanja poštanske pošiljke, kako bi se njen prijenos mogao naplatiti kod prispijeća, iznosu ovisno od udaljenosti prijenosa (tarifa). U početku je sustav naplate bio tzv. **polu-porto** (polovicu iznosa platio je pošiljatelj, a polovicu primatelj), zatim do pojave prve poštanske marke 1840. sustav naplate je bio **porto** (puna naplata od primatelja), zatim putem poštanske

marke isključivo **franko** - puna naplata od primatelja, uz iznimno- kod nedovoljno ili nenaplaćenog iznosa od pošiljatelja naknadno plaćanje primatelja, dodatni porto. Iznos se određivao tarifnim pravilnikom temeljem udaljenosti prijenosa, težine pošiljke i miješano, stoga je žigovanje pošiljke imalo presudnu ulogu. Devetog siječnja 1874. godine u Bernu je osnovana SVJETSKA POŠTANSKA UDRUGA – UPU, putem koje se postepeno regulira način prijenosa poštanskih pošiljki, a time je i ujedno i omogućeno utvrđivanje vremena i načina prijenosa.

Poštanski su žigovi postali obvezni 1817.godine no gotovo su se prestali upotrebljavati krajem 18. i početkom 19. stoljeća, jer se u tom razdoblju poštarina naplaćivala na osnovu težine pošiljke, pa su poštari žigove smatrali suvišnim.

Prvi poštanski žigovi izrađeni su po naredbi upravitelja pojedinih poštanskih ureda, stoga su raznoliki po obliku, vrsti slova i upotrebi raznih ukrasa. Nakon 1850.godine izrada se žigova centralizira u Beču, a kasnije dijelom i u Budimpešti. Naime, nakon pojave prvih maraka u Austriji 1850. godine, koji su se koristili u cijeloj monarhiji, žigovi dobivaju - osim oznake mjesta pošte i nadnevka - dodatni namjenu, poništenje maraka, kako se one ne bi mogle višekratno koristiti. Stoga u filatelističkom razdoblju dominiraju jedno i dvokružni žigovi, prvo bez oznake godine s datumom u obliku razlomka, a kasnije s cjelovitim nadnevkom u «mostu» žiga ili poprijeko s polukružnim natpisom pošte, jedno ili dvojezično. Unatoč unificiranog kružnog oblika žiga različitost u napisu, pa čak i varijacije unutarnjeg oblikovanja žiga pomažu identifikaciji mjesta poštanske pošiljke, načinu prijenosa i mjesta prispijeća. Žig uvelike govori o razdoblju prijenosa, političkim i društvenim odnosima sredine, posebnim prigodama (prigodni žigovi), te o ukupnoj kulturnoj razini i razini poštarstva.

Pojavom prve poštanske marke (Engleska 1840., Austrija 1850., Mađarska 1871.godine) završava pretfilatelističko razdoblje. Kako je hrvatska u to vrijeme bila dio Austrougarske monarhije, prijelazno razdoblje u našim krajevima traje i do 1870.g., što dokazuju pronađene poštanske pošiljke, te se ovo razdoblje i ne može definirati točnim nadnevkom.

PREDFILATELISTIČKO RAZDOBLJE U MEĐIMURJU

Filatelističko razdoblje u razvoju poštarstva počinje pojavom poštanskih marki u Engleskoj 6. svibnja 1840.godine. Izlazak prve marke (tzv. «CRNI PENI») zapravo je završni čin poštanske reforme, koja je pripremana od 1837.godine na čelu s Rolandom Hillom, i kojom je izvršen obrat u naplaćivanju poštanskih usluga. Do tada se poštanska usluga naplaćivala kod primitka pošiljke od strane primatelja. To je bilo razlogom brojnih nesporazuma i izbjegavanja plaćanja usluga. Poštanska marka postaje svojevrsna potvrdnica za unaprijed plaćenu poštansku uslugu. Kako se ova potvrdnica (marka) ne bi višekratno koristila, obvezno se poništava poštanskim žigom. Tako, žig, poštanska marka, a ako je sačuvana poštanska omotnica čine jedinstvenu cjelinu, čije vrednovanje tek može dati cjelovitu informaciju o poštanskoj pošiljci. Stoga u filatelističkom razdoblju posebna obrada žigova i maraka više nije smislena, jer tek zajedno mogu dati uvid u poštanskom prometovanju. Zasebni opis maraka spada u kategoriju poštanskog izdavaštva i predmetom je svakog kataloga poštanskih maraka i to od prvog dana nastanka poštanskih maraka.

Prvi poznati korišteni poštanski žig u Međimurju je žig pošte Čakovec iz 1835.g. u ovalnom okviru s natpisom Csakaturn. Nakon toga- osim jedne iznimke - pa sve do 1919. godine svi su žigovi s natpisom međimurskih pošti na njemačkom ili kasnije, pretežno na mađarskom jeziku. Izuzetak je prvi žig pošte Prelog, s natpisom Prelog u kružnici iz 1857. godine, To je odraz legislativne pripadnosti poštanskih ureda Međimurja, koji od 1783. pa do 1848. godine. pripadaju poštanskoj prefekturi Varaždin, nakon toga do 1873.godine Zagrebu, a zatim Budimpešti preko pošte u Zalaegersegu. U tom se razdoblju u Međimurju razvije i veći broj poštanskih ureda, (16), a taj se organizacijski oblik zadržao sve do svršetka II. svjetskog rata.

Pretfilatelističko doba u Međimurju završava oko 1875.g. s upotrebom dvojezičnog žiga u ovalu iz 1868. godine. i kružnim žigom čak iz 1850. godine, a oba su se žiga koristila i u filatelističko doba, jer se nalazi na pismima s markama.

Na pismima sve do 1871.godine isključivo se koriste postojeće marke Austrije, a zatim do 1918. godine samo Mađarske marke. Tako na ovim markama nema nikakvih posebnosti, koje bi simbolizirale Međimurje, pa čak niti Hrvatsku.

Prve hrvatske marke pojavljuju se nakon sloma Austrougarske monarhije 1918. godine. U Zagrebu se 23. 09. 1918. godine osniva Narodno vijeće, koje u Hrvatskoj preuzima vlast, da bi 29. 10. 1918. godine proglašava nezavisnost Hrvatske, zatim zajedno sa Slovencima i Srbima stvara državu SHS. Nakon toga pa sve do 16. 01. 1921.godine kada se izdaju prve zajedničke marke DRŽAVE SHS - na području Hrvatske, pa time i području Međimurja, u upotrebi su Hrvatska, a dijelom i Slovenska pokrajinska izdanja. Za HRVATSKA POKRAJINSKA IZDANJA korištene su mađarske marke, koje su preostale na hrvatskim poštama, pretisnute pretiskom «HRVATSKA- SHS».

Pretisak je izvršen u različitim tipovima pretiska, u knjigotisku, - crno, tamnoplavo i crveno, a pretiskivanje je izvršeno od 18.11. – 31.12.1918.g.. Pretiskano je 9 vrsta mađarskih maraka, /41 pojedinačna vrijednost/.

Dana 29. 11. 1918. godine izlazi niz od četiri marke, koji opravdano nosi naziv PRVE HRVATSKE MARKE i to po izdanju (samostalno izdanje bez pretiska), po povodu (dan proglašenja samostalne Hrvatske), te po izgledu (rob, koji kida lance, uz grb TROJEDNE KRALJEVINE HRVATSKE-DALMACIJA, HRVATSKA, SLAVONIJA).

Nakon toga još izlazi 15. 01. 1919. godine samostalno POKRAJINSKO IZDANJE, redovite marke tzv. MORNARI, te jedna novinska marka.

U vremenskom kontekstu ovih izdanja, u Međimurju se izdaju 2 niza LOKALNIH PROVIZORIJA, pretiscima mađarskih maraka slovima «SHS» na poštama Mursko Središče (prosinac 1918. godine). te Prelog (siječanj 1919. godine). Broj i vrste pretisnutih maraka su poznati. Učinjene su po naredbi VOJNIH VLASTI, u vrijeme vojne uprave ovih područja. Iako su slovenski dani (izdanja Beltinci i Dobrovnik), priznate od slovenske pošte, iako su stalna rubrika u svim svjetskim katalozima maraka, ove marke još nisu oficijelno priznate od strane HRVATSKE POŠTANSKE UPRAVE. Vojne su vlasti, svuda pa i u Međimurju, imale ingerencije odlučivati o ljudskim sudbinama, pa stoga je neosporno, da su mogle odlučivati i o poštanskom prometu makar i izvan pravila poštarstva. Stoga su upitne kontroverze, koje o tom izdanju još i danas postoje. A ove su marke prve insignije o državnoj pripadnosti Međimurja. Stoga ovu raspravu počinjem i ujedno zaključujem citatom iz knjige V. Flecka i suradnika iz PRIRUČNIKA MARAKA HRVATSKIH ZEMALJA /HFS, Zagreb, 1942-1943./ na strani 104.:- zaposjednuće Međimurja /i Prekmurja/ 1918.g. većim je dijelom izvršeno u hrvatskim četama. Nakon vojne uprave, preuzelo je poštanske urede u tim područjima poštansko ravnateljstvo u Zagrebu, a tek nakon odluke o upravnoj pripadnosti tih područja, su poštanski uredi u Prekmurju prešli pod upravu poštanskog ravnateljstva u Ljubljani.

Sve se ove marke koriste u Međimurju do 15.04.1921.g. kada se pojavljuju prva izdanja DRŽAVE SHS, a zatim JUGOSLAVENSKA IZDANJA. Te su u upotrebi do početka II. svjetskog rata. U tim izdanjima, kao niti u poštarstvu Međimurja nema nekih autohtonih posebnosti.

Nakon Kapitulacije Jugoslavije travnja 1941.g. u diobi njenog teritorija Međimurje pripadne Mađarskoj, te postaje mađarsko okupirano područje. U Međimurju su već 06.04.1941.g. došli njemački vojnici, a 10.04.1941.g. dijelovi novoformiranih vojnih vlasti NDH., te je formirana Hrvatska vojna vlast. 17.04.1941.g. vlast u Međimurju preuzimaju Mađari.

12.04.1941.g. pošta Čakovec izdaje autohtoni niz maraka, tzv. ČAKOVEČKI PROVIZORIJ, dozvolom tadašnje provizorne hrvatske vlasti. Niz je nastao pretiskom jugoslavenskog niza maraka s likom kralja Petra II. Od 15 vrijednosnica s trorednim pretiskom teksta: DRŽAVA HRVATSKA MEĐIMURJE i s dvije inačice hrvatskog grba na markama. Naklada ovih pretisnutih maraka je poznata. O prometovanju ovih maraka nema pouzdanih podataka. Poznato je pismo sa žigom pošte Čakovec, poslano na čakovečku adresu, a i četverac vrijednosti od 1,5 din. sa originalnim žigom pošte Čakovec, s nadnevkom vjerojatnog izdanja ovih maraka.

Kako je ovo izdanje analogno brojnim lokalnim izdanjima drugih zemalja, katalogiziranih u međunarodnim katalozima, nema razloga da ono opisano samo našoj domaćoj filatelističkoj literaturi.

Ubrzo nakon okupacije Međimurja, organizira se poštanska služba po mađarskom državnom modelu, te je pošta u Međimurju, gotovo sve do kapitulacije Mađarske u jesen 1944.g. poslovala gotovo mirnodopskim uvjetima. U kratko vrijeme međimurske su se pošte integrirale- uz mađarski službeni jezik- kao dio jedinstvene mađarske pošte.

Poštanski uredi, koje su mađarske vlasti uspostavile u Međimurju gotovo su identična mjesta, koji su do 1918.g. djelovali pod mađarskom upravom, a to su:

Alsodomboru/ Dolnja Dubrava
Belicza/ Belica
Csaktornya/ Čakovec
Dekanfalva/ Dekanovec
Murakiraly/ Dolnji Kraljevec
Muravid/ Dolnji Vidovec
Draskovecz/ Draškovec
Dravavasarhely/ Nedelišće
Kisszabadka/ Mala Subotica
Muraszentmaria/ Sv. Marija na Muri
Muraszentmarton/ Sv. Martin na Muri
Muraszerdahely/ Mursko Središće
Bottornya/ Podturen
Perlak/ Prelog
Preszeka/ Preseka
Stridovar/ Štrigova

Lokalna specifičnost mađarske pošte bilo je korištenje propagandnog žiga pošte Čakovec. To oveći kružni žig s grbom grada Čakovca u sredini i natpisom ČAKOVEC SE VRATIO. Koristio se oko mjesec dana, a bio je – osim natpisa i grba – jednako tipiziran, kao i svi žigovi gradova u dijelu okupirane Rumunjske, Vojvodine i Slovačke. Vrlo kratko vrijeme korišten je manipulativni žig s natpisom KRALJEVSKA MAĐARSKA POŠTA, bez imena mjesta poštanskog ureda. Uz to su korištene propagandne mađarske marke, /Mi 603 i 605/ s pretiskom JUG SE VRATIO.

Kasnije su se koristile mađarske marke redovitih izdanja, jasno uz dvokružne žigove s mađarskim nazivljem poštanskih ureda.

Kapitulacijom Mađarske rat se pošte u Međimurju bitno narušio, a potpuno je prestao dolaskom ruskih i bugarskih trupa krajem travnja 1945.g. Tek poslije 15. svibnja dolaze vojne jedinice i vlast nove jugoslavenske države, te počinje uspostava legislativne i postepeno formiranje poštanske službe nove države.

Dr. sc. Nikola Janić

Oproštaj od jednog poštara
Ivan Lacković Croata u Filateliji

Ivan Lacković Croata, slikar, crtač i grafičar, nesumnjivo je jedan od najistaknutijih hrvatskih umjetnika modernog doba. Svojim djelima ali i svojim osobnim angažma nom pronosio je ime Hrvatske cijelim svijetom, no što drugo očekivati od čovjeka k oji je svome imenu dodao ime svoje domovine?

Motiv kolijevke i djece na prigodnom žigu povodom Međunarodne Godine djeteta

Rođen 1931. godine u malom mjestu Batinske pored Kalinovca u Podravini, uvijek j e nosio sa sobom te podravske motive i viđenje svijeta gledano kroz slike podravski h krajolika i ljudi. Godine 1957 seli se u Zagreb koji mu, pored Podravine, postaje d rugim domom. Tu radi duže vrijeme kao poštar, sve do 1968. godine kada postaje č lan Hrvatskog Društva likovnih umjetnika i posvećuje se slikarstvu. U svojim rani m djelima Lacković izlaže doživljaje prirode i života u rodnoj Podravini, u Zagrebu nastavlja slikati poetske prizore iz zavičaja u temperi i ulju na stakle te sve češće ba vi se crtežom. Počinje izlagati još 1962, svoju prvu samostalnu izložbu imao je 1964. godine. Sudjelovao je na više od 1000 izložbi u zemlji i svijetu.

Viđenje Olimpijske vatre u podravskome selu

Ivan Lacković Croata svojim je djelima također prisutan u filateliji kao minija turnoj umjetničkoj disciplini. Oko dvije stotine prigodnih omotnica i žigova koje je dizajnirao za različite prigode nose njegov karakterističnI "štih". Prva takva omotnic a sa njegovim motivima izdana je još 1966. godine prigodom festivala "Kajkavske p opevke" u Krapini.

Osim dizajniranja prigodnih žigova i omotnica, Ivan Lacković Croata autor je i nekoliko poštanskih maraka. Godine 1974. njegova slika "Pralje" (ulje na staklu, 19 69.) pojavljuje se kao najviša vrednota u nizu prigodnih maraka bivše države posve ćenom slikarima naivne umjetnosti.

U republici Hrvatskoj izašle su doplatne marke 1994. "Sveta Mati Slobode" i " Hommage Ollympique". Umjetničko rješenje Croate za potonju poštansku marku vi si u Olimpijskom Muzeju u Lausanni po izričitoj molbi tadašnjeg glavnog tajnika M eđunarodnog Olimpijskog Odbora Juana Antonia Sammarancha.

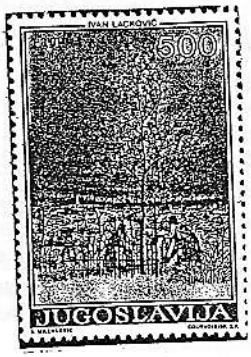

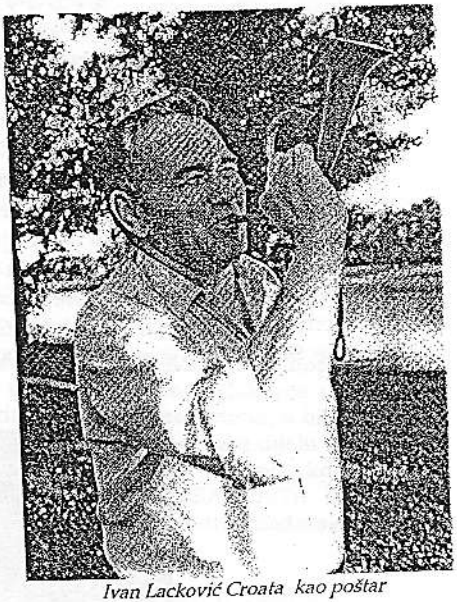

Ivan Lacković Croata kao poštar

Podravski Božić Ivan Lacković Croata ovjekovječio je na nekoliko filatelističkih obje kata: 1990. godine izlazi prigodna karta sa prigodnim žigom Božić 1990. sa njegovi m motivom Božića, također 1995. godine na prigodnoj marci Hrvatske Republike H erceg Bosne, te slijedeće godine na prigodnoj marci Republike Bosne i Hercegovine.

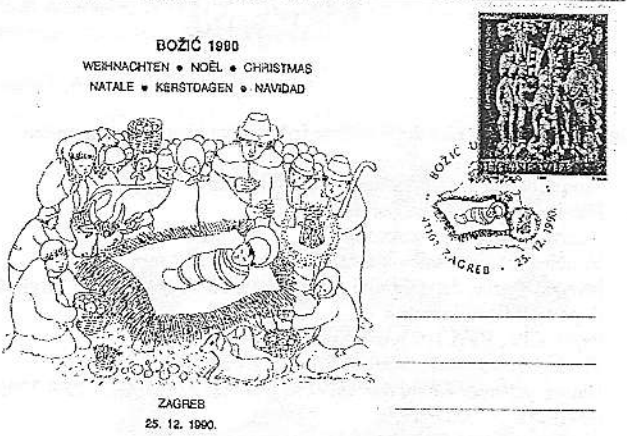

Podravski Božić - motiv na prigodnoj karti i žigu povodom Božića 1990.

Autobiografski likovni zapis Lacković je izrazio dizajnom prigodne marke na Dan Marke 1995 godine. Motiv marke je poštar, a upravo je Ivan Lacković Croata v iše godina radio kao raznosač pošte. Ovaj topli motiv raznosača koji donosi vijesti " ponekad dobre, ponekad tužne" postao je autobiografskim znakom Lackovića Croa te. Lacković je autor ne samo marke već i žiga prvog dana i koverte FDC koji su iza šli prigodom puštanja u promet ove marke.

Lacković je bio društveno vrlo angažiran, tako je potpomagao i Hrvatski Filat elistički Savez, nosioc je počasnog Znaka HFS .

Lacković je također bio i strastveni sakupljač umjetnina i starina, a mnoge um jetnine poklonio je muzejima u zemlji ponajviše u svojoj rodnoj Podravini.

Upoznali smo Lackovića umjetnika, Lackovića poštara, Lackovića filatelistu no treba spomenuti i njegovu najveću odliku - Lackovića kao čovjeka. Ivan Lackovi ć Croata je bio topla osoba koja je uvijek imala vremena i tople riječi za svakog i upr avo zbog te svoje ljudske osobine svima će nam najviše nedostajati.

Dario Filjar

PRVA SLOVENSKA OSMEROKUTNA MARKA

Slovenska pošta je 22.9.2004.godine izdala prvu osmerokutnu marku.

- Motiv marke: Detalj dokumenta na latinskom
- Dizajner marke: Julija Zornik
- Nazivna vrijednost marke: C
- Veličina marke: osmerokut sa stranicama 15 i 17 mm
- Izvedba marke: četverobojni offset u arku od 10 maraka + 2 privjeska
- Zupčanje: kombinirano
- Papir: CPL, PVA 102 g/m2 – gumirano
- Tisak: Joh.Enschede Security Print, Nizozemska
- Datum izdanja / Zadnji dan važnosti maraka: 22.9.2004. / 22.9.2005.
- Naklada: 120 000 maraka
- Žig prvog dana / FDC: 2101 Maribor / 19/2004

750.godišnjica prvog spomena imena Maribor kao grada

U godini 2004. Maribor slavi 750.godišnjicu prvog spomena imena Maribor kao grada.

Maribor se relativno kasno pojavio na zemljovidu Štajerske države, to je bilo sa dolaskom mađara u Panonsku nizinu (9.-10.stoljeće) i njihovim upadima na područje Franačke države. Na Griču (brežuljku iznad Maribora) izgradili su utvrdu koja je zatvarala ulaz u Dravsku dolinu i dalje na Koruško.

Tako je u 12.stoljeću na prijelazu preko Drave na Dravsko polje nastala na današnjem mariborskom Piramida gradu tvrđava s imenom castrum Marchburch, koja se u dokumentima prvi puta spominje 20.listopada 1164.godine.

Ispod tvrđave se odmah počela stvarati naseobina koja se u drugoj polovici 12.stoljeća razvila u mjesnu naseobinu imenovanu po tvrđavi Marchpurch. Naseobina je naravno imala njemačko ime koje je nastalo iz pojma «Burg in der Mark» ili Markpurk, zatim Markburg odnosno Marburg.

U godini 1209. Maribor je u povelji vojvode Leopolda VI. od Babenberga nazvan kao sajmište borough - market borough, (1209 – «forum Marchpurh»).

U Koruškom državnom arhivu u Celovcu (Klagenfurtu) čuvaju kopiju (prepisnu) knjigu Vitrinjskog samostana u koju je bila 1542.godine prepisana originalna lista s datumom 4.prosinac 1254., u kojoj se Maribor prvi puta naziva kao grad. U povelji je zapisano da se Werner iz Pohorskog dvora pred svjedocima obavezao da će vetrinjskom samostanu platiti stvorenu štetu.

Nažalost originalna povelja nije sačuvana, tako da kao dokument ostaje samo vjeran prijepis u latinskom izvorniku i njemačkom prijevodu.

Na marki je detalj latinskog prijepisa.

Gordan Turudija

IZDANJA PRIGODNIH POŠTANSKIH ŽIGOVA

U mjesecu siječnju 2004.godine izdana su dva žiga "Prvi dan" i dva žiga koja je Hrvatska pošta odobrila na zahtjev.

ŽIGOVI "PRVI DAN"

Žig pod rednim brojem 294 pratio je izdanje dviju prigodnih poštanskih maraka iz serije " HRVATSKA GLAZBA", posvećenih 125.obljetnici rođenja Josipa Hatzea i 50.godišnjici Zagrebačkih solista.

Žig je bio u upotrebi 5. i 6.siječnja u poštanskom uredu 10101 Zagreb.

Žig pod rednim brojem 295 pratio je izdanje prigodne poštanske marke " 600.OBLJETNICA HVALOVA ZBORNIKA".

Žig je bio u upotrebi 22. i 23.siječnja u poštanskom uredu 10101 Zagreb.

ŽIGOVI ODOBRENI NA ZAHTJEV

Na zahtjev Hrvatskog filatelističkog društva Zadar izdan je žig "SVETA STOŠIJA (ANASTAZIJA) 304.-2004.".

Prigodni je žig bio u upotrebi 15.siječnja u poštanskom uredu 23104 Zadar.

Na zahtjev Hrvatskog društva olimpijske filatelije i memorabilije izdan je žig "8.OTVORENO PRVENSTVO HRVATSKE U STOLNOM TENISU".

Prigodni je žig bio u upotrebi 22.siječnja u poštanskom uredu 10101 Zagreb.

U mjesecu veljači 2004.godine izdan je jedan žig "Prvi dan" i tri žiga koja je Hrvatska pošta odobrila na zahtjev.

ŽIG "PRVI DAN"

Žig pod rednim brojem 296 pratio je izdanje prigodne poštanske marke "EUROPSKO PRVENSTVO U BOKSU - PULA".

Žig je bio u upotrebi 19. i 20 veljače u poštanskom uredu 10101 Zagreb.

ŽIGOVI ODOBRENI NA ZAHTJEV

Na zahtjev Filatelističkog društva "Poreč" izdan je žig "100.OBLJETNICA ROĐENJA LUIGI DALLAPICCOLA".

Prigodni je žig bio u upotrebi 3.veljače u poštanskom uredu 52000 Pazin.

Na zahtjev Filatelističkog društva "Arena" Pula izdan je žig "35.EUROPSKO SENIORSKO PRVENSTVO U BOKSU".

Prigodni je žig bio u upotrebi 19.veljače u poštanskom uredu 52100 Pula.

Na zahtjev tajništva PostEuropa, a u svezi s održavanjem Plenarne sjednicePostEuropa u Dubrovniku od 25. do 26. veljače, izdan je žig "PLENARNA SJEDNICA POSTEUROP".

Prigodni je žig bio u upotrebi 25.veljače u poštanskom uredu 20000 Dubrovnik

U mjesecu ožujku 2004.godine izdan je jedan žig "Prvi dan" i četiri žiga koja je Hrvatska pošta odobrila na zahtjev.

ŽIG "PRVI DAN"

Žig pod rednim brojem 297 pratio je izdanje prigodne poštanske marke "ČAPLJA DANGUBA".

Žig je bio u upotrebi 22. i 23.ožujka u poštanskom uredu 10101 Zagreb.

ŽIGOVI ODOBRENI NA ZAHTJEV

Na zahtjev Hrvatskog filatelističkog društva "Karlovac" izdan je žig "LJUDEVIT JONKE".

Prigodni je žig bio u upotrebi 15.ožujka u poštanskom uredu 47000 Karlovac.

Na zahtjev Filatelističkog društva "Split" izdan je žig "125.OBLJETNICA ROĐENJA JOSIPA HATZEA".

Prigodni je žig bio u upotrebi 21.ožujka u poštanskom uredu 21000 Split.

Na zahtjev Filatelističkog kluba "Osijek" izdan je žig "PARK PRIRODE KOPAČKI RIT".

Prigodni je žig bio u upotrebi 22.ožujka u poštanskom uredu 31323 Bilje.

Na zahtjev Hrvatskog meteorološkog društva izdan je žig "SVJETSKI METEIROLOŠKI DAN".

Prigodni je žig bio u upotrebi 23. ožujka u poštanskom uredu 10101 Zagreb

IZLOŽBE I SUSRETI FILATELISTA

6.-7.11.2004.

Sulzbach-Rosenberg / Njemačka:

SUROSIA '04, Rang III

Osnovna škola Pestalozzi, Konrad-Mayer-Str.2

10.-14.11.2004.

Paris / Francuska:

SALON D'AUTOMNE

Porte de Champerret

11.-13.11.2004.

Berlin / Njemačka:

SPANDAU '04, Rang III

Međunarodni susret filatelista

CEC Centar, Zračna luka Tempelhof

12.-14.11.2004.

Meran / Italija:

MERAN 2004

Međunarodni kongres o ispitivanju maraka,
50. Godina A.I.E.P.,
Međunarodna izložba maraka

Sportska kuća Meran

19.-21.11.2004.

Verona / Italija:

VERONAPHIL

Sajamske hale Verona

3.-5.12.2004.

Monaco / Monaco

MonacoPhil '04

4.-5.12.2004.

Beč / Austrija:

NUMIPHIL '04

Hübnerov sportski salon, Gradski park

11.-12.12.2004.

Gau-Odernheim / Njemačka:

RHEINLAND-PFALZ '04, Rang III

Mühlstrasse 10-17

Briljant

OPTIKA I SATOVI
MEKOVEC & MEKOVEC

40000 ČAKOVEC R. Boškovića 1 tel./fax: 040/390-644